

Hur mycket arbetar seniorer?

Rapport 7
Anna Fransson
Maria Söderberg

DELEGATIONEN FÖR

senior
arbetskraft

Hur mycket arbetar seniorer?

Anna Fransson och Maria Söderberg

*Rapport 7
Delegationen för senior arbetskraft
S 2018:10*

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Samtliga rapporter i serien finns att ladda ner gratis på www.seniorarbetskraft.se
eller kan beställas från Delegationen för senior arbetskraft.
E-post: s.seniorarbetskraft@regeringskansliet.se

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet
Omslag: Elanders Sverige AB
Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2019

ISBN 978-91-985429-7-4

Förord

Delegationen för senior arbetskraft har i uppdrag att verka för ett mer inkluderande och åldersoberoende synsätt i arbetslivet. Delegationen ska sammanställa och sprida kunskap om forskning om äldres möjligheter och även föreslå åtgärder som motverkar åldersdiskriminering för att bättre tillvarata senior erfarenhet.

Som en viktig del av arbetet med uppdraget har delegationen valt att ta fram en serie underlagsrapporter som på olika sätt behandlar senior arbetskraft. Ambitionen är att bidra till en öppen och kunskapsbaserad debatt där en rad olika perspektiv görs tillgängliga. Författarna ansvarar för innehåll och bedömningar i rapporterna, som utgör ett värdefullt underlag till delegationens arbete.

Den här underlagsrapporten, *Hur mycket arbetar seniorer?*, har utarbetats av Anna Fransson och Maria Söderberg i delegationens sekretariat. Delegationens ledamot Ingemar Eriksson har bidragit med värdefulla idéer och synpunkter. Rapporten redogör bland annat för utvecklingen av sysselsättningen bland seniorer och hur mycket seniorer arbetar.

Stockholm i september 2019

Anna Hedborg
Ordförande i Delegationen för senior arbetskraft

Innehåll

Inledning	7
Allt fler sysselsatta seniorer	9
Många seniorer arbetar deltid.....	19
Slutsatser	29

Inledning

Allt fler seniorer redovisar inkomst av tjänst och deltar i arbetskraften. Men hur mycket arbetar de? Och vad arbetar de med? Vi har tagit en titt på siffrorna i Arbetskraftsundersökningarna (AKU) med fokus på åldersgruppen 65–74 år. Datan avser helårsuppgifter (årsgenomsnitt) för åren 2005–2018.

Vem är senior?

Vem som är senior är egentligen subjektivt. Den kronologiska åldern är bara ett av flera olika mått på ålder. I den här rapporten är vi dock hänvisade till att utgå från den kronologiska åldern, eftersom vi inte har några uppgifter om exempelvis social, fysisk eller kognitiv ålder för de individer som ingår i AKU-urvalet.

Vi har valt att ta fram uppgifter för åldersintervallen 20–59, 60–64, 65–69 och 70–74 år, med särskilt fokus på de två åldersgrupperna 65–69 och 70–74 år.

Vem är sysselsatt?

AKU är en urvalsundersökning som genomförs av Statistiska centralbyrån (SCB) där de svarande tillfrågas om de har arbetat under en viss mätvecka, den s.k. referensveckan. De som har arbetat minst en timme under referensveckan räknas som sysselsatta och *i arbete*. De som har en anställning, är i arbete som medhjälpande hushållsmedlem eller som egen företagare (inklusive fria yrkesutövare) men som var tillfälligt frånvarande under hela referensveckan räknas som sysselsatta men *frånvarande hela veckan*.

Hur mycket arbetar seniorer?

Sysselsatta är alltså personer som har utfört minst en timmes arbete samt personer som har varit tillfälligt frånvarande från sitt arbete under referensveckan.

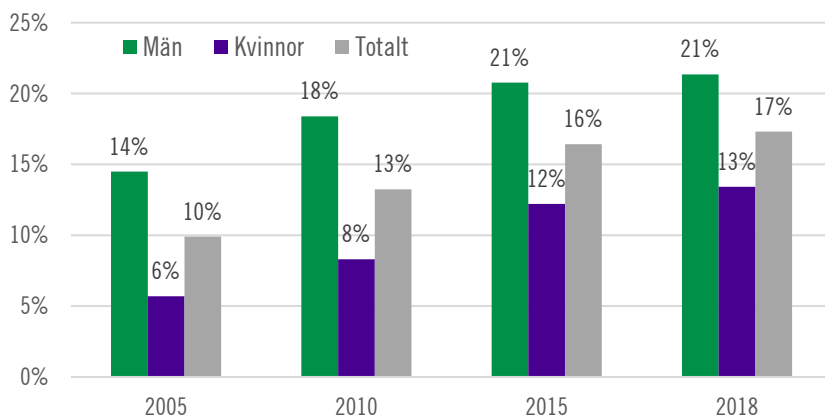
Allt fler sysselsatta seniorer

I det här avsnittet redovisar vi sysselsättningen bland seniorer 65–74 år. Sysselsättningen har ökat generellt men det finns skillnader mellan olika grupper och delar av arbetsmarknaden.

Sysselsättning i gruppen 65–74 år

Under 2005 var 10 procent av befolkningen i åldersgruppen 65–74 år sysselsatta enligt AKU:s definition. Bland kvinnor var andelen 6 procent och bland män 14 procent. År 2018 har andelen stigit till 17 procent totalt, 13 procent för kvinnor och 21 procent för män.

Figur 1 Sysselsatta som andel av befolkningen 65–74 år, 2005–2018

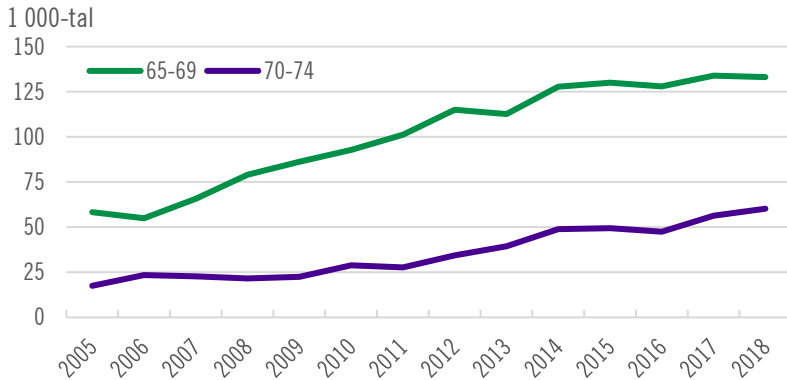
Källa: SCB, AKU.

Antalet sysselsatta 65–74-åringar har mellan 2005 och 2018 ökat från 76 000 till 193 000 personer. Drygt två tredjedelar av ökningen (75 000 personer) består av fler sysselsatta i åldrarna 65–69, medan

Hur mycket arbetar seniorer?

en tredjedel (43 000 personer) förklaras av fler sysselsatta i åldrarna 70–74 år, se figur 2. År 2005 var 1,7 procent av samtliga sysselsatta i åldern 65–74 år, medan motsvarande andel var 3,8 procent 2018.

Figur 2 Sysselsatta 65–74 år 2005–2018

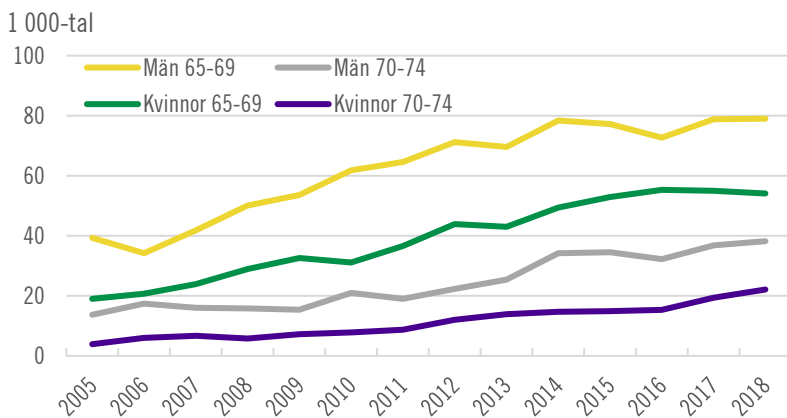

Källa: SCB, AKU.

Sysselsatta kvinnor och män

Det är fler män än kvinnor som är sysselsatta i åldersgrupperna 65–69 och 70–74 år. Men trenden att allt fler är sysselsatta återfinns hos både kvinnor och män och för båda åldersgrupperna, se figur 3.

Figur 3 Sysselsatta kvinnor och män 65–74 år 2005–2018

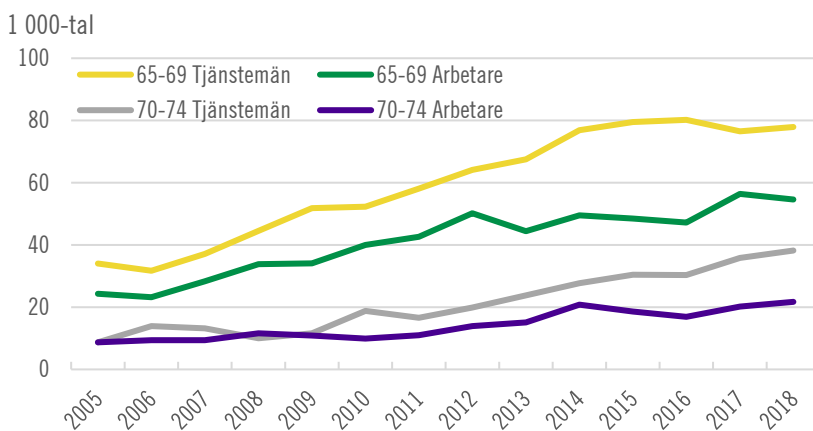

Källa: SCB, AKU.

Sysselsatta seniorer efter yrkeskategori

Antalet sysselsatta har ökat både bland arbetare och tjänstemän och för båda åldersgrupperna 65–69 och 70–74 år under perioden 2005–2018. Bland arbetare har ökningen varit något svagare än bland tjänstemän, men man bör ha i åtanke att antalet sysselsatta arbetare har minskat med 64 000 personer totalt i åldrarna 15–74, medan antalet sysselsatta tjänstemän har ökat med 720 000 personer under perioden.

Figur 4 Sysselsatta efter yrkeskategori 2005–2018, 65–74 år

Källa: SCB, AKU.

Som andel har tjänstemän mellan 70 och 74 år ökat mest, med över 300 procent. För både tjänstemän mellan 65 och 69 och arbetare i båda åldersgrupperna 65–69 och 70–74 handlar det om ökning av antalet sysselsatta med mellan 125 och 150 procent, det vill säga en dryg fördubbling av antalet.

Fördelat på kvinnor och män är den procentuella ökningen större bland kvinnor än bland män både hos arbetare och tjänstemän i åldersgruppen 65–69 år, ungefär en fördubbling bland män och en fyrdubbling bland kvinnor. Bland kvinnorna var det för få som arbetade i åldersgruppen 70–74 år 2005 för att det ska gå att bryta ner på yrkeskategori, men i jämförelse med 2008 är ökningen drygt 100 procent för arbetarkvinnor och drygt 400 procent för kvinnliga tjänstemän.

Sysselsatta seniorer efter näringsgren

För att få veta mer om seniorers sysselsättning går det att ta fram sysselsättning fördelat på näringsgren (SNI 2007). På grund av tids-
seriebrott har vi valt att studera perioden 2008–2018.

Som framgår av tabell 1 är antalet sysselsatta i åldersgruppen 70–74 år för litet för att kunna redovisas för flertalet näringsgrenar 2008 och 2013. År 2018 gäller det bara tre av näringsgrenarna, tack vare allt fler sysselsatta bland 70–74-åringar.

Tabell 1 Sysselsatta 65–74 år efter näringsgren 2008, 2013 och 2018, 1 000-tal

	2008		2013		2018	
	65–69	70–74	65–69	70–74	65–69	70–74
jordbruk, skogsbruk och fiske	9	3	9	5	8	7
tillverkning och utvinning, energi och miljö	8	.	7	.	11	3
därav tillverkning av verkstadsvävar	4	.	3	.	6	.
byggverksamhet	5	.	8	.	7	4
handel	9	.	9	4	13	5
transport	4	.	6	.	10	3
hotell och restaurang	.	.	.	.	3	.
information och kommunikation	.	.	.	.	3	.
finansiell verksamhet, företagstjänster	17	5	24	10	25	16
offentlig förvaltning m.m.	5	.	8	3	8	5
utbildning	8	.	11	.	16	4
vård och omsorg	8	.	17	4	21	6
personliga och kulturella tjänster	4	4	12	5	8	6
Sysselsatta totalt	79	22	113	39	133	60

Källa: SCB, AKU.

En stor del av de sysselsatta seniorerna arbetar inom finansiell verksamhet och företagstjänster. Inte minst gäller det bland 70–74-åringar, där 26 procent (16 000 av 60 000 personer) arbetar i denna näringsgren. Motsvarande andel bland 20–59-åringar är 17 procent. Näringsgrenen innehåller en rad olika verksamheter och fokus ligger i dag snarare på företagstjänster än på finansiell verksamhet. Det är också den näringsgren som har växt mest under senare år totalt sett vad gäller antalet sysselsatta.

Antalet sysselsatta inom vård och omsorg i åldersgruppen 65–69 år har ökat kraftigt, från 8 000 personer 2008 till 21 000 personer 2018. Som andel av sysselsatta i åldersgruppen utgör näringsgrenen vård och omsorg 2018 en ungefär lika stor andel som i åldersgruppen 20–59 år, cirka 15 procent av samtliga sysselsatta.

Tabell 1 visar också att antalet sysselsatta inom jordbruk, skogsbruk och fiske under hela perioden har varit på samma nivå och väsentligt högre som andel i jämförelse med dess storlek bland samtliga sysselsatta, se även figur 6.

Tabell 2 visar antalet sysselsatta per näringsgren efter ålder fördelat på kvinnor och män 2018.

Tabell 2 Sysselsatta 60–74 år efter näringsgren 2018, kvinnor och män, 1 000-tal

	Kvinnor			Män		
	60–64	65–69	70–74	60–64	65–69	70–74
jordbruk, skogsbruk och fiske	2	.	.	8	6	5
tillverkning och utv., energi och miljö	11	2	.	40	9	.
därav tillverkning av verkstadsvaor	4	.	.	20	4	.
byggverksamhet	2	.	.	24	7	4
handel	13	5	.	21	8	4
transport	4	.	.	20	9	2
hotell och restaurang	3	.	.	2	.	.
information och kommunikation	2	.	.	8	3	.
finansiell verksamhet, företagstjänster	23	8	5	34	17	11
offentlig förvaltning m.m.	20	4	3	11	4	.
utbildning	39	11	.	15	6	.
vård och omsorg	61	16	4	13	4	.
personliga och kulturella tjänster	13	4	4	8	4	.

Källa: SCB, AKU.

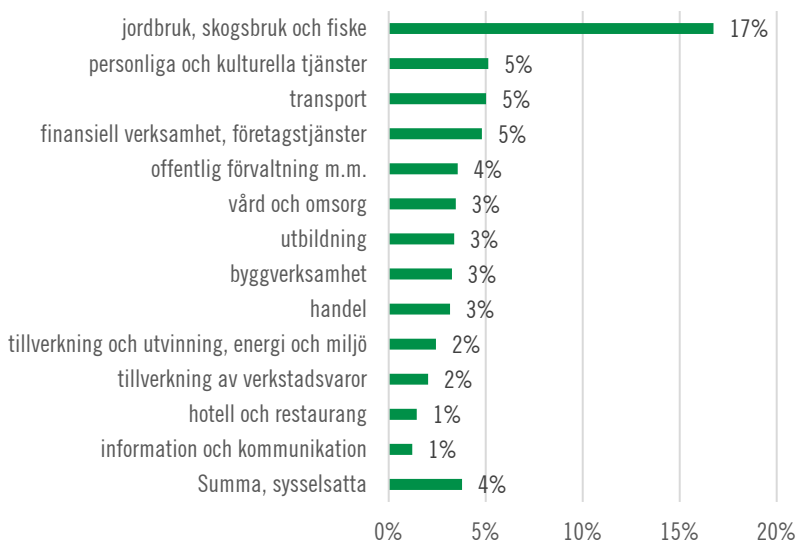
Det finns en betydande könssegrering på arbetsmarknaden bland seniorer. Antalet sysselsatta är för få för att kunna redovisas uppdelat på kvinnor och män för en stor del av näringsgrenarna för personer över 65 år. Det framgår dock att två tredjedelar av de 16 000 personer mellan 70–74 år som 2018 arbetar inom finansiell verksamhet och företagstjänster är män, medan en tredjedel är kvinnor. De allra flesta som arbetar inom jordbruk, skogsbruk och fiske verkar vara män.

Hur mycket arbetar seniorer?

Nästan en tredjedel av kvinnorna mellan 60–64 år (61 000 av 192 000 personer) arbetar inom näringsgrenen vård och omsorg. Bland kvinnor 65–69 år är det en något lägre andel, knappt 30 procent. I åldersgruppen 70–74 är andelen 18 procent. Bland män 60–64 år är tillverkning m.m. den största näringsgrenen med nära 20 procent av alla sysselsatta (40 000 av 205 000 personer). Bland män mellan 65–69 år arbetar 11 procent inom tillverkning.

Figur 5 visar hur stor del av alla sysselsatta inom respektive näringsgren som är mellan 65–74 år. Jordbruk, skogsbruk och fiske har en väsentligt högre andel i jämförelse med övriga näringsgrenar med nästan var femte sysselsatt mellan 65 och 74 år. Personliga och kulturella tjänster, transport och finansiell verksamhet och företags-tjänster har alla en andel på 5 procent. Alla övriga delar av arbetsmarknaden har en andel under 5 procent.

Figur 5 Sysselsatta 65–74 år som andel av samtliga sysselsatta 15–74 år, per näringsgren, 2018

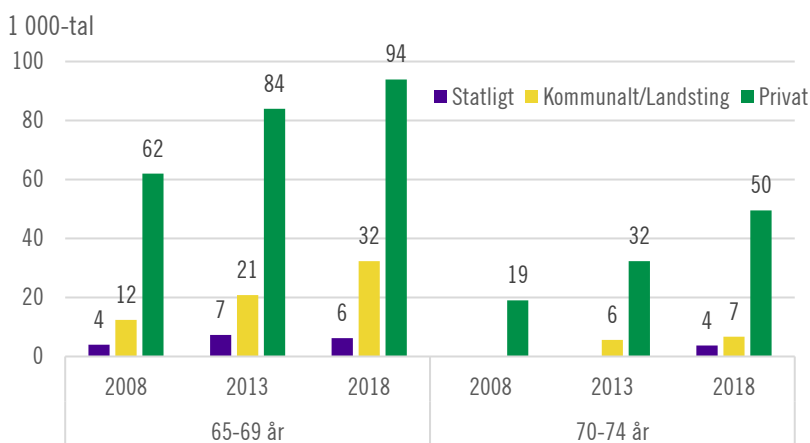

Källa: SCB, AKU.

Sysselsatta seniorer efter sektor

De flesta sysselsatta mellan 65–74 år arbetar i privat sektor. Bland 65–74-åringarna är dock ökningstakten i kommun- och landstingssektorn snabb, här har antalet sysselsatta ökat från 12 000 personer 2008 till 39 000 personer 2018. Även i privat sektor har antalet sysselsatta seniorer ökat, från 81 000 till 144 000 personer under perioden. I statlig sektor verkar det inte finnas någon ökande trend.

Figur 6 Sysselsatta 65–74 år efter sektor 2008, 2013 och 2018

Källa: SCB, AKU.

Bland kvinnor 65–69 år har andelen som arbetar i kommun- och landstingssektorn ökat från 30 procent 2008 till 42 procent 2018. Även bland männen har motsvarande andel ökat, från 7 till 12 procent. 82 procent bland de sysselsatta männen 65–69 år arbetar dock i privat sektor 2018, medan det bland kvinnor är 54 procent. Bland 70–74-åringarna är det 90 procent av männen och knappt 70 procent av kvinnorna som arbetar i privat sektor.

Många företagare 65–74 år

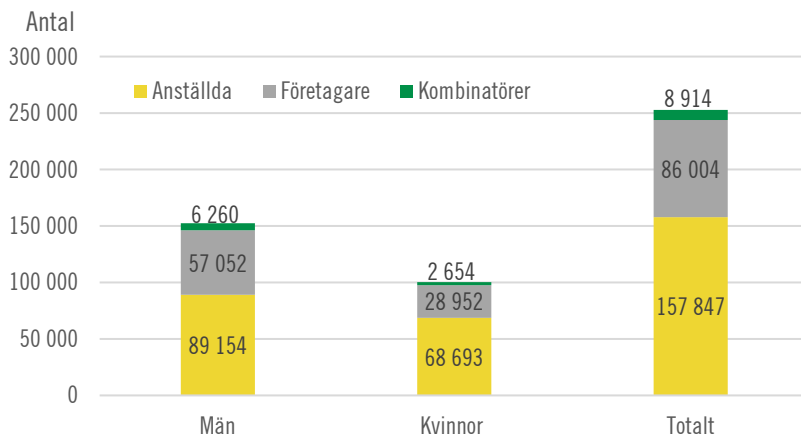
I AKU ingår både företagare och anställda och vi har inte gjort någon uppdelning mellan dessa i de siffror vi redovisar som baseras på AKU. För att ge en bild av seniorers sysselsättning kan det dock vara intressant att titta på hur många som är företagare, hur många som

är anställda och hur många som kombinerar företagande med anställning, så kallade kombinatörer.

I figur 7 redovisas uppgifter från yrkesregistret som följer den registerbaserade arbetsmarknadsstatistikens (RAMS) klassificering av sysselsatta. Som förvärvsarbetande räknas alla personer som bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november månad. Även de som har varit tillfälligt frånvarande under mätperioden, t.ex. på grund av sjukdom, ingår i bedömningen. Personer upp till 74 år ingår, det innebär att åldersgruppen 65–74 kan studeras. För egna företagare (enskilda näringsidkare, handelsbolagsdelägare och kommanditbolagsdelägare) räcker det att bedriva aktiv näringsverksamhet, den behöver inte gå med överskott.

Det senaste tillgängliga året är 2017 och då fanns det enligt yrkesregistret totalt 252 000 förvärvsarbetande i åldrarna 65–74.¹ Omkring 152 000 av dessa var män och cirka 100 000 var kvinnor. Av de förvärvsarbetande i åldrarna 65–74 år var 86 000, eller en tredjedel, företagare. Ytterligare knappt 9 000 redovisas som kombinatörer, det vill säga att de både förvärvsarbetar som egenföretagare och anställda.

Figur 7 Förvärvsarbetande 65–74 år fördelat på anställda och egna företagare, 2017

Källa: SCB, Yrkesregistret.

¹ Det kan jämföras med strax över 190 000 sysselsatta enligt de uppgifter från AKU som redovisas ovan.

Bland männen var det 57 000, eller 37 procent, av de förvärvsarbetande mellan 65–74 år som var företagare 2017. Drygt 6 000 var kombinatörer. Bland kvinnorna mellan 65–74 år var knappt 29 000, eller 29 procent, företagare 2017. Ytterligare 2 600 var kombinatörer.

Även om siffrorna inte är helt jämförbara med AKU visar de att det är en stor andel av seniorerna som är förvärvsaktiva som är det som företagare.

Många seniorer arbetar deltid

I det här avsnittet redovisas genomsnittlig arbetstid och uppgifter om deltids- respektive heltidsarbete bland seniorer.

I Arbetskraftsundersökningarna (AKU) samlas uppgifter om arbetad tid (faktisk och överenskommen) under referensveckan in.¹ Alla som har arbetat minst en timme under referensveckan räknas som sysselsatta. Vi har använt uppgifter om faktiskt arbetstid eftersom den besvaras av samtliga som räknas som sysselsatta i AKU.²

Medelarbetstid bland seniorer

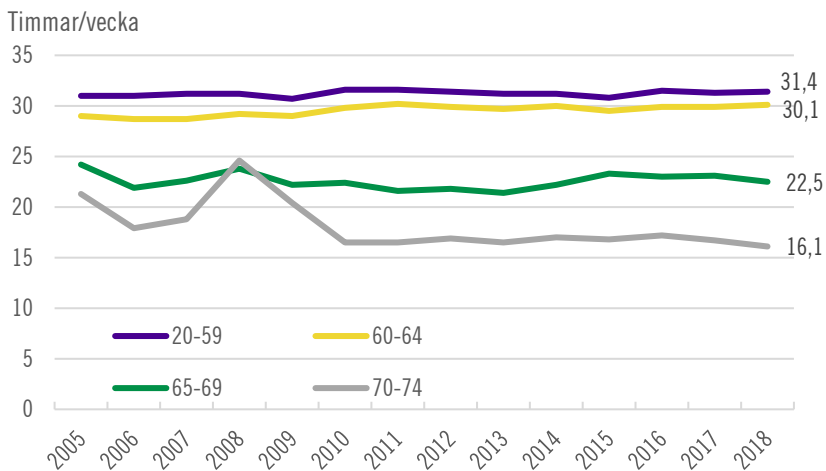
Figur 8 visar att 65–69-åringar i genomsnitt arbetar drygt 20 timmar i veckan, det vill säga lite mer än halvtid. Den genomsnittliga arbetstiden för 70–74-åringar tycks vara långsamt avtagande. Som genomsnitt arbetar man 16 timmar i veckan.

¹ Företagare och medhjälpare hushållsmedlemmar tillfrågas i stället om sin genomsnittliga arbetstid per vecka.

² Uppgifter om överenskommen arbetstid saknas av naturliga skäl för gruppen som saknar en sådan. Det handlar om personer med korta tillfälliga anställningar. Eftersom det är vanligt bland seniorer att arbeta oregelbundet och vid behov har vi bedömt att måttet faktisk arbetstid är lämpligare att använda för att få en bild av omfattningen på seniorers arbete. Eftersom kravet för att räknas som i arbete är minst en arbetstimme under referensveckan kommer personer som arbetar sporadiskt eller oregelbundet att ha en lägre sannolikhet att fångas upp som sysselsatta. Exempelvis kommer bara hälften av de som arbetar heltid varannan vecka att fångas upp som i arbete givet att deras arbetstid är jämnt fördelad över årets veckor. Om deras arbetstid är lägre än dem som har större chans att fångas upp i enkäten (de som arbetar regelbundet) kan det innebära att uppgifterna om genomsnittlig arbetstid påverkas.

Hur mycket arbetar seniorer?

Figur 8 Medelarbetstid (faktisk) per vecka efter ålder 2005–2018

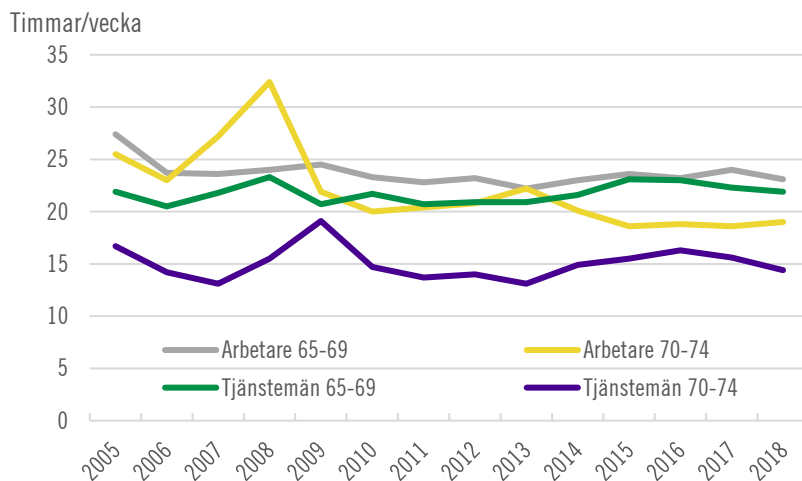
Källa: SCB, AKU.

Det har inte skett någon större förändring i den genomsnittliga arbetstiden för någon av åldersgrupperna mellan 2005 och 2018, även om en viss minskning kan ses i början av perioden för den äldsta åldersgruppen. Toppen i arbetstid 2008 kan möjligen hänga samman med finanskrisen som inträffade 2008. Antalet i åldersgruppen 70–74 år minskade under detta år och det skulle stämma överens med mönstret för andra åldersgrupper att det är de med starkast anknytning som stannar kvar vid en ekonomisk nedgång.

De uppgifter för medelarbetstiden som vi redovisar här avser arbetstiden bland samtliga sysselsatta, dvs. även de som är tillfälligt frånvarande räknas med. Om vi tar bort dessa blir medelarbetstiden högre. 2018 var den 37 timmar för åldersgruppen 20–59 år, 36 timmar för 60–64-åringar, 27 timmar för 65–69-åringar och 20 timmar för 70–74-åringar.

Figur 9 visar att arbetare har en högre medelarbetstid än tjänstemän för respektive ålderskategori. Figur 9 visar också att toppen 2008 verkar ha berott på att medelarbetstiden för arbetarna steg. För tjänstemännen syns en topp året efter. Den nedåtgående trenden som syns för 70–74-åringarna för samtliga verkar främst drivas av utvecklingen bland arbetare. Bland tjänstemän 70–74 år går det inte att se någon långsiktig trend.

Figur 9 Medelarbetstid (faktisk) per vecka efter ålder och yrkeskategori 2005–2018

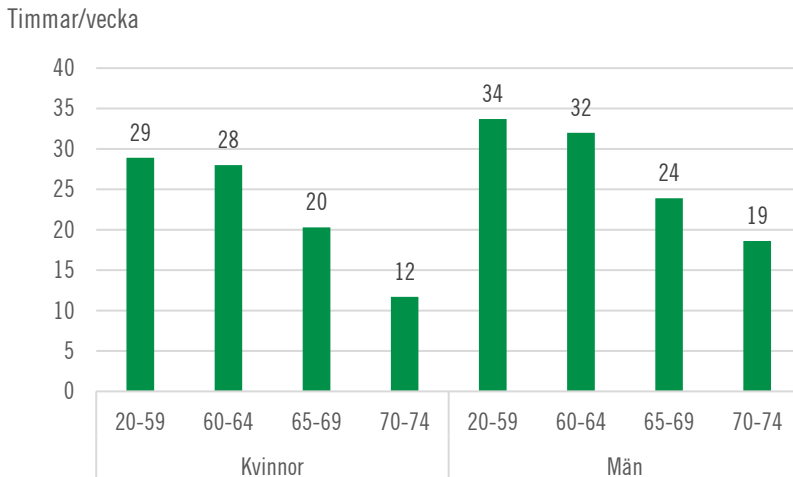

Källa: SCB, AKU.

Skillnaderna i arbetstid mellan kvinnor och män som finns under arbetslivet följer med även för de som arbetar som seniorer, se figur 10. I åldersgruppen 65–69 år arbetar sysselsatta män igenomsnitt drygt 3,5 timme mer per vecka än sysselsatta kvinnor. I åldersgruppen 70–74 år skiljer det nästan 7 timmar i genomsnitt per vecka mellan män och kvinnor.

Hur mycket arbetar seniorer?

Figur 10 Medelarbetstid (faktisk) per vecka efter ålderskategori 2018, kvinnor och män

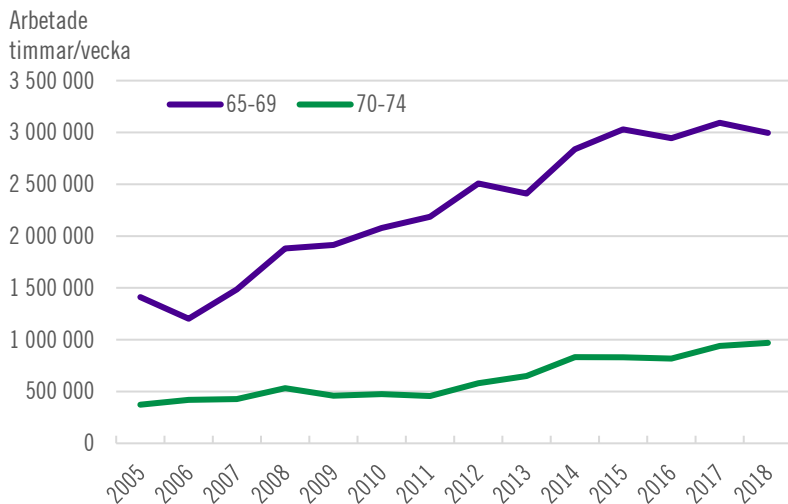

Källa: SCB, AKU.

Antalet arbetade timmar bland seniorer

Genom att använda uppgifter om genomsnittlig arbetstid och antalet sysselsatta går det att få en uppfattning om hur antalet arbetade timmar har utvecklats över tid. Figur 11 visar utvecklingen av arbetade timmar per vecka för personer 65–74 år totalt under perioden 2005–2018. Arbetade timmar bland 65–74-åringar har ökat kraftigt både bland kvinnor och bland män. Totalt sett handlar det om en ökning med uppskattningsvis nästan 2,2 miljoner timmar per vecka mellan 2005 och 2018. Det innebär en ökning med drygt 120 procent. Om man även inkluderar ökningen i antalet arbetade timmar för personer som är mellan 60 och 64 år handlar det om 4,7 miljoner fler arbetade timmar i veckan 2018 i jämförelse med 2005 som en följd av fler sysselsatta seniorer.

Figur 11 Totalt antal arbetade timmar per ålderskategori 2005–2018

Källa: SCB, AKU.

Heltids- och deltidsarbete bland seniorer

Medelarbetstiden som redovisas ovan är intressant framför allt på ett övergripande plan. Hur många arbetstimmar bidrar seniorer med till ekonomin? Går den genomsnittliga arbetstiden upp eller ner över tid? Men för att förstå hur seniorer mer konkret deltar i arbetslivet kan det vara mer värdefullt att se på hur många som arbetar deltid och hur många som arbetar heltid.

De uppgifter som vanligen redovisas i AKU när det gäller deltids- och heltidsarbete avser överenskommen arbetstid. Vi har dock bedömt att faktisk arbetstid är bättre som mått när det gäller seniorer, eftersom det är vanligt att seniorer inte har överenskommen arbetstid.³

De sysselsatta har delats in i tre arbetstidskategorier: 1–19 timmar (så kallad kort deltid), 20–34 timmar (lång deltid) och 35 timmar och uppåt (heltid).

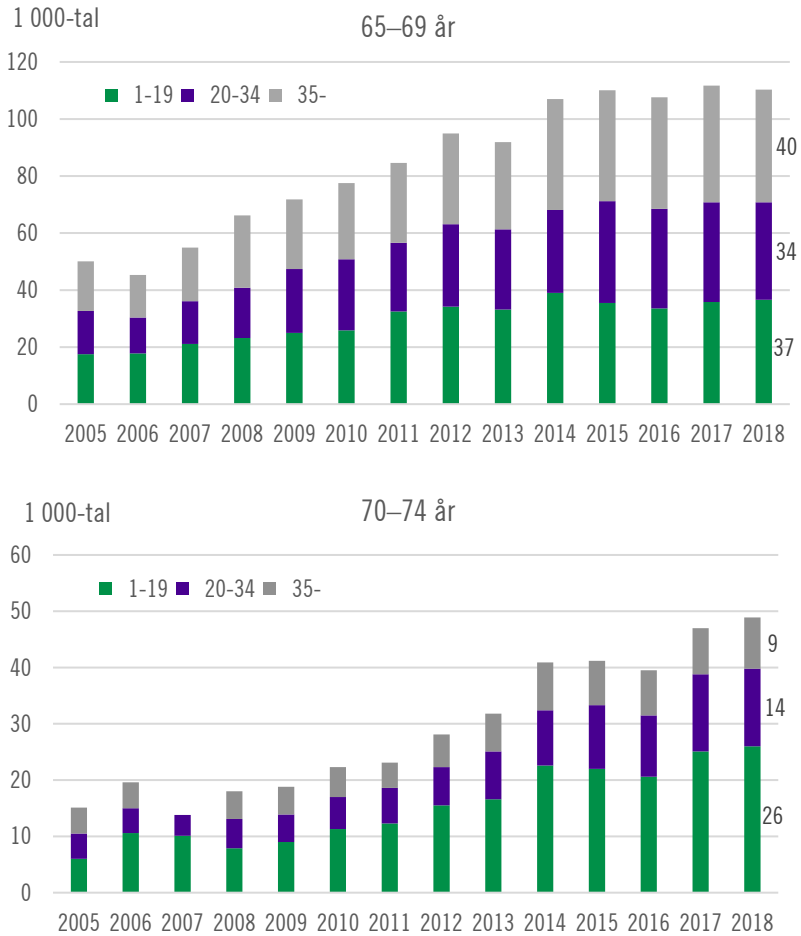
Figur 12 visar antalet sysselsatta efter faktisk arbetstid 2005–2018 uppdelat på åldersgrupperna 65–69 år respektive 70–74 år. Fördelningen av deltids- och heltidsarbete har varit relativt jämn över tid

³ Se också ovan att vi har använt mått på faktisk arbetstid även för genomsnittlig arbetstid.

Hur mycket arbetar seniorer?

för respektive åldersgrupp sedan 2005. Antalet sysselsatta har ökat både bland deltid- och heltidsarbetande.

Figur 12 Antal sysselsatta efter ålder och faktiskt arbetstid 2005–2018, efter ålder och faktisk arbetstid

Källa: SCB, AKU.

Anm: Notera olika skala på axlarna för de olika åldersgrupperna.

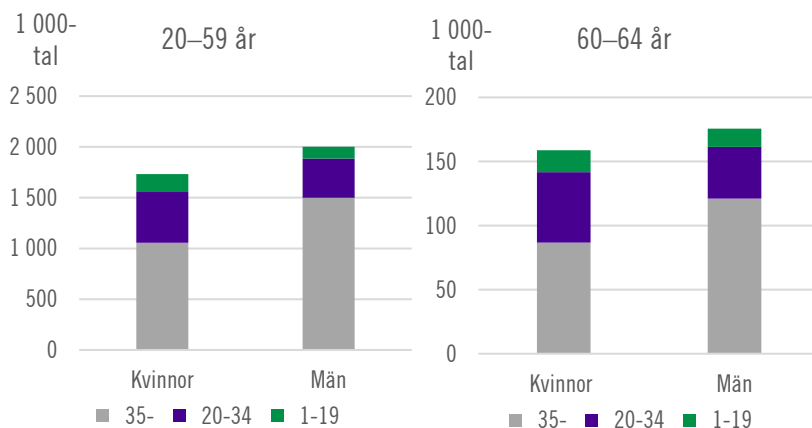
Bland 65–69-åringarna är det två tredjedelar som arbetar deltid och en tredjedel som arbetar heltid 2018. Bland de deltidssysselsatta i den här åldersgruppen är det ungefär lika vanligt att arbeta kort som lång deltid. Det kan jämföras med åldersgruppen 20–59 år där nästan

70 procent arbetar heltid, knappt 25 procent arbetar mellan 20–34 timmar och under 10 procent arbetar 1–19 timmar. I åldersgruppen 60–64 år är det något vanligare med deltidsarbete i jämförelse med dem som är mellan 20–59 år, men skillnaden är inte särskilt stor (38 procent bland 60–64-åringar i jämförelse med 32 procent bland 20–59-åringar). Åtta av tio, eller 40 000 av 49 000, sysselsatta i åldern 70–74 år arbetar deltid 2018. Majoriteten av dessa, 26 000, arbetar kort deltid.

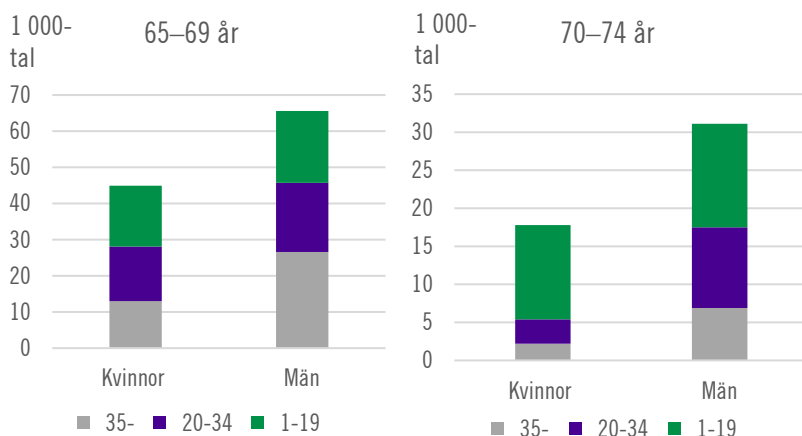
Skillnad mellan kvinnor och män

Deltidsarbete är mycket vanligare bland kvinnor än bland män under hela arbetslivet. Skillnaden mellan kvinnor och män minskar dock med åldern. Figur 13 nedan visar antalet sysselsatta efter ålder och kön under 2018 fördelat på de olika kategorierna av deltids- och heltidsarbete.

Figur 13 Antal sysselsatta efter ålder, kön och faktiskt arbetstid 2018, efter ålder, kön och faktiskt arbetstid

Hur mycket arbetar seniorer?

Källa: SCB, AKU.

Anm: Notera olika skala på axlarna för de olika åldersgrupperna.

Som framgår tidigare i rapporten är det även bland seniorer fler män än kvinnor som är sysselsatta. Bland 65-69-åringarna består skillnaden främst i att det är fler heltidsarbetande män. Antalet deltidssarbetande är ungefär lika stort både bland kvinnor och män i denna åldersgrupp.

Bland 70-74-åringarna är det omkring 7 000 män som heltidsarbetar jämfört med omkring 3 000 kvinnor. Skillnaden är ännu större i antalet som arbetar mellan 20-34 timmar i veckan – 11 000 män och 3 000 kvinnor. Däremot är det ungefär lika många kvinnor som män som arbetar kort deltid (12 000 respektive 14 000 personer).

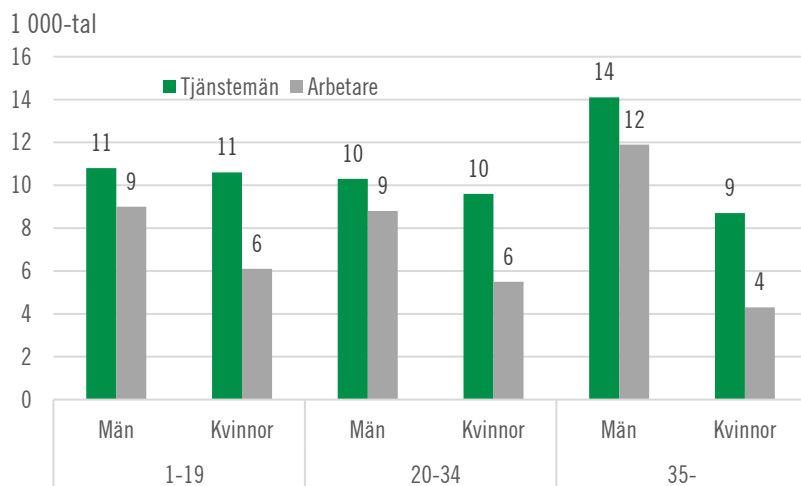
I den äldsta åldersgruppen är det hela sju av tio bland kvinnorna och mellan fyra och fem av tio män som arbetar mindre än 20 timmar per vecka.

Att vara senior arbetstagare innebär alltså för de flesta inte att man fortsätter arbeta precis som förut utan det är mycket vanligt att gå ner i arbetstid.

Materialet kan även delas upp på kön och arbetare och tjänstemän för åldersgruppen 65-69 år. Figur 14 visar att bland män är det ungefär lika många arbetare som tjänstemän sysselsatta i alla tre arbetstidskategorierna. Bland kvinnor är det genomgående fler tjänstemän än arbetare. Bland heltidsarbetande kvinnor som är mellan 65-69 år är det mer än dubbelt så många tjänstemän som arbetare. Eventuellt spelar det roll att jord- och skogsbruk är en manligt dominerad sek-

tor som räknas till yrkeskategorin arbetare och att den är överrepresenterad bland sysselsatta seniorer.

Figur 14 Antal sysselsatta 60–69 år efter kön, yrkeskategori och faktisk arbetstid, 2018

Källa: SCB, AKU.

Slutsatser

Utifrån det underlag vi har tagit fram går det att göra ett antal iakttagelser.

Allt fler seniorer arbetar, mönstret återfinns både bland kvinnor och män, bland arbetare och tjänstemän. Men på stora delar av arbetsmarknaden är andelen seniorer dock fortfarande liten. Undantaget är jordbrukssektorn, där nästan var femte sysselsatt är 64 år eller äldre. I staten går det inte att se att det har skett någon ökning till skillnad från de andra sektorerna, där antalet sysselsatta seniorer har ökat. Det betyder att även om det blir allt vanligare att vara senior på arbetsmarknaden eller att ha en senior som arbetskamrat är det långt ifrån alla som arbetar på åldersblandade arbetsplatser.

Omkring en tredjedel av de förvärvsarbetande seniorerna är egna företagare. Att kallas av arbetsgivaren vid behov eller att vara sysselsatt i företag som specialiserar sig särskilt på att anställa seniorer är också vanligt.

Det innebär att även om sysselsättningen växer finns det också tendenser till åtskillnad mellan personer som traditionellt ses som kärnarbetskraft och senior arbetskraft. Här tror vi att organisationerna behöver ha aktiva strategier för att bli mer seniorinkluderande.

Den andra iakttagelsen är att seniorers arbete i mycket stor utsträckning handlar om arbete på deltid. Den genomsnittliga arbetstiden bland seniorer ökar inte i takt med att allt fler seniorer arbetar, utan sjunker möjligen något över tid.

Bland seniorer har arbetare något längre genomsnittlig arbetstid än tjänstemän. Är det möjligen så att tjänstemän har större möjligheter att gå ner på deltid och att de därför arbetar färre timmar än arbetare? En intressant fråga är också om det bidrar till att tjänstemän i större utsträckning än arbetare kan och vill förlänga arbetslivet? Framför allt bland kvinnor är det en betydande skillnad mellan arbetare och tjänstemän i hur många som arbetar i åldrarna 65–74.

Hur mycket arbetar seniorer?

Könsskillnaderna i arbetstid ser liknande ut bland seniorer som bland yngre sysselsatta även om skillnaderna tycks minska något med åldern genom att fler seniora män arbetar deltid.

PUBLIKATIONER

Delegationen kommer att under den tid arbetet pågår ta fram och publicera ett antal kortare skrifter som berör senior arbetskraft på olika sätt. På vår hemsida kommer vi löpande att lägga upp dessa skrifter.

HITTILLS PUBLICERADE:

Rapport 1:

Kan seniorer arbeta längre?

Rapport 2:

Att arbeta till 75 – en bra början

Rapport 3:

Tidiga ålderspensionärer
– vilka är de?

Rapport 4:

Hur gamla blir vi?

Rapport 5:

Stanna eller gå?
SwAge-modellen = hållbart
arbetsliv för alla åldrar

Rapport 6:

Hur gamla är de som bestämmer? Om åldersrepresentation i politiska församlingar

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

www.seniorarbetskraft.se

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

www.seniorarbetskraft.se

ISBN 978-91-985429-7-4

Omslag: Elanders Sverige AB
Bild: Agneta S Öberg